

Bezpečnostné vzdelávanie v oblasti prvej pomoci na základných školách v Českej a Slovenskej republike

Security education in the area of first aid at primary schools in the Czech and the Slovak Republic

Štěpán KAVAN¹, Lucia KOVÁČOVÁ² and Helena PAVLIČÍKOVÁ³

¹Faculty of Health and Social Studies, University of South Bohemia,

²University of Security Management in Košice,

³Faculty of Education, University of South Bohemia,

The manuscript was received on 19. 04. 2017 and was accepted after revision for publication on 07. 07. 2017.

Abstract:

The study focuses on examining the implementation of the teaching of first aid topics in primary education as a significant form of safety training. First of all, it is compulsory for schools to be able to provide first aid in the event of health problems or risks to the life of students and school staff. The second issue covered in the education of students in first aid is in order to gain the competence to provide first aid in practical life. Furthermore, the content of the study is characterized by the basic possibilities of education of the first aid issue in the education programmes of primary education. The characteristic of the development of first aid in schools is processed for a comprehensive understanding of the issue of first aid education. A historical-comparative analysis is used as a method of research.

The results: *We are based on a historical-comparative analysis of the first aid issue at the primary education in the Czech and Slovak Republics. We can conclude, the development, the conditions of teaching, and the effort to make this educational area more effective are very similar. Legislative documents show that each school has an obligation to provide first aid to students and employees and to educate on the first aid issue to students and employees. It is therefore necessary that first aid education be adapted to the context of current knowledge in the field of emergency medicine. The field of emergency medicine is developing like other fields of study. It is important that education in this field is not one-off, but has been repeated, in the form of regular retraining, updating of knowledge, skills, etc.*

Keywords: *First aid, security education, education programme, human protection under current risks and emergencies*

Abstrakt:

Článok skúma implementáciu vyučovania tém prvej pomoci v základnom vzdelávaní ako významnej formy bezpečnostného vzdelávania. V prvom rade je nevyhnutné, aby školy boli schopné poskytnúť prvé informácie v prípade zdravotných problémov alebo rizík ohrozujúcich život študentov a zamestnancov škôl. Ďalšou súčasťou vzdelávania študentov v oblasti prvej pomoci je získanie praktických spôsobilostí pri poskytovaní prvej pomoci. Okrem toho článok tiež obsahuje základné možnosti vzdelávania zameraného na problematiku prvej pomoci vo vzdelávacích programoch základného školstva. Kvôli komplexnému pochopeniu otázky vzdelávania v oblasti prvej pomoci sú spracované charakteristiky rozvoja prvej pomoci na školách. Použitou metódou výskumu je historicko-porovnávacia analýza.

Výsledky: Získané historickou a komparatívnou analýzou problematiky prvej pomoci v základnom vzdelávaní Českej a Slovenskej republiky. Môžeme konštatovať, že vývoj, podmienky výučby a snaha o zefektívnenie tejto vzdelávacej oblasti sú veľmi podobné. V legislatíve je stanovená povinnosť každej školy poskytovať prvú pomoc študentom a zamestnancom ako aj vzdelávanie študentov a zamestnancov v tejto oblasti. Preto je nevyhnutné, aby sa vzdelávanie v oblasti prvej pomoci prispôbovalo kontextu súčasných poznatkov z oblasti núdzovej medicíny. Oblasť núdzovej medicíny sa rozvíja podobne ako iné oblasti štúdia. Je dôležité, aby vzdelávanie v tejto oblasti nebolo jednorazové, ale musí byť opakované vo forme pravidelnej rekvalifikácie, aktualizácie vedomostí a zručností, atď.

Kľúčové slová: prvá pomoc, bezpečnostná výchova, vzdelávací program, ochrana ľudí pred aktuálnymi rizikami a núdzovými situáciami

Úvod

Neustále meniace sa spoločenské potreby, ale aj neustály rozvoj vedy a techniky, s čím je veľmi úzko spätý vznik nových bezpečnostných rizík a ohrození, dynamicky ovplyvňujú celý systém vzdelávania. Rovnako je ovplyvňovaný i systém vzdelávania na základných školách, čo je potrebné brať do úvahy aj pri výchove a vzdelávaní detí k bezpečnosti. Vedieť sa správne orientovať a konať bezpečne v bežnom i nebezpečnom prostredí nás vedie k nutnosti aplikovať túto výchovu už v základnom školskom období.

Nie je teda postačujúce sledovať len aktuálne globálne hrozby, veľké bezpečnostné riziká. Veď každá činnosť v živote človeka má bezpečnostný aspekt, počnúc bezpečnosťou v domácnosti, na ihriskách, vo vzdelávacích zariadeniach, na pracovisku, na verejnosti, cez bezpečnosť v doprave, ekonomike, až po národnú a medzinárodnú bezpečnosť. Bezpečnosť je súčasťou života každého z nás. Často sa bezpečnosťou zaoberáme, pričom si to ani neuvedomujeme. Zaoberáme sa ňou denne, v bežných praktických činnostiach. Bezpečnostnej výchove je človek podrobený už v detstve. Od ranného veku učíme deti základným pravidlám bezpečnosti: ako bezpečne prechádzať cez cestu, ako sa hrať bezpečne na ihrisku, ako sa bezpečne správať k iným. Vzhľadom na to, že bezpečnostné vzdelávanie chápeme ako efektívny systém vzdelávania, budovania bezpečnostného povedomia a formovania postojov k bezpečnostnému správaniu a konaniu, dovoľíme si tvrdiť, že o inštitucionalizácii bezpečnostného vzdelávania teda možno hovoriť už v predškolských zariadeniach, a bezpochyby na základných školách. [5]

Na základnom stupni vzdelávania je správanie v súlade s dodržiavaním bezpečnostných opatrení nevyhnutné v mnohých predmetoch, napr. v biológii, fyzike,

chémii, pri rôznych laboratórnych prácach, pracovnom vyučovaní, športových aktivitách, pri práci s IKT prostriedkami a pod. [4] Ak porovnáme súčasnú školu a prostredie, v ktorom sa žiaci pohybujú a žijú, so školou a s prostredím pred desiatich či pätnástich rokov, zistíme, že existuje celý rad nových rizík a nástrah, s ktorými sme sa my ani žiaci predtým nestretávali. Preto vzniká potreba prispôbiť celý systém výučby na základnom stupni aj v takej významnej problematike, akou je prvá pomoc.

Poznať aspoň základy poskytovania prvej pomoci je morálnou povinnosťou každého človeka. Téma poskytovania prvej pomoci je trvalo aktuálna. S výučbou prvej pomoci je nevyhnutné začať už u detí, ktoré sú oveľa prístupnejšie a zábavným spôsobom sa im dá vnuknúť základná myšlienka záchranu života a pomoc druhému.

Platná legislatíva a nadväzujúce predpisy síce rámcovo stanovujú povinnosť škôl zabezpečiť prvú pomoc a vzdelávať v jej poskytovaní aj žiakov, fakticky však pre výučbu prvej pomoci na školách neexistuje žiadny konkrétny štandard alebo odporúčania, ktoré by bolo špecifické pre toto prostredie. V čase prebiehajúcej "informačnej revolúcie" je síce verejne k dispozícii množstvo viac či menej použiteľných materiálov rôznych autorov, neexistuje však žiaden mechanizmus, ktorý by garantovali ich prijateľnú kvalitu. Výsledkom je to, že kvalita dostupných materiálov je nedostatočná a často obsahujú chybné, alebo dokonca potenciálne nebezpečné informácie a odporúčania. [13]

V posledných rokoch sa do povedomia stále častejšie dostávajú pojmy ako bezpečnostné vzdelávanie a bezpečnostná gramotnosť, ktoré je dôležité, pre lepšie pochopenie problematiky, v prvom rade definovať.

Cieľom **bezpečnostného vzdelávania** je získať základné teoretické a praktické vedomosti a zručnosti bezpečnostného konania a správania sa v bežných i krízových situáciách v rôznych oblastiach. Bežné vzdelávanie k bezpečnosti detí sa rozširuje najmä o ochranu detí pred rôznymi formami násillia a otázky prevencie kriminality. Vo všeobecnosti je cieľom bezpečnostného vzdelávania na ZŠ prepojenie teoretických vedomostí s praktickou činnosťou, s možnosťou absolvovať praktické úlohy a cvičenia žiakov spolu s odborníkmi danej problematiky. [4]

Prevenca pred negatívnymi javmi, ochrana a záchrana človeka nazývaná **bezpečnostná gramotnosť** je schopnosť jedinca empaticky rozpoznať, pochopiť a konať tak, aby pri všetkej svojej činnosti v škole i mimo nej robil len premyslené činnosti prospešné sebe, svojim blízkym s prihliadnutím na prevenciu pred prípadnými negatívnymi javmi ohrozujúcimi zdravie a život a v prípade dopadu týchto javov na človeka vedel zaujať adekvátne stanovisko a činnosť na odvrátenie ďalších rizík, zodpovedajúcich potrebám jeho života a života iných. [20]

1. Ciele a metodika

Cieľom príspevku je skúmanie realizácie vzdelávania tém prvej pomoci na školách. Je reflektovaná povinnosť škôl zabezpečiť dve základné úlohy v tejto oblasti. Jednak sa jedná o poskytnutie prvej pomoci v prípade zdravotných ťažkostí či ohrozenia života žiakov a pracovníkov školy. Druhou oblasťou je vzdelávať žiakov v poskytovaní prvej pomoci tak, aby získali kompetencie na poskytovanie prvej pomoci v praktickom živote. Pre komplexné pochopenie problematiky výučby prvej pomoci je spracovaná charakteristika vývoja prvej pomoci na školách.

Ako metóda výskumu problematiky vzdelávania tém prvej pomoci je využitá historicko-porovnávacia analýza. Táto metóda je využívaná v zahraničí. [1] [11] Historicko-porovnávacia analýza je označovaná ako metóda, ktorá spoločne s empirickým výskumom edukačné reality tvoria dva základné informačné zdroje tvorby pedagogického poznania.[6] Historicko-porovnávacia analýza je považovaná za špecifický typ kvalitatívneho výskumu. Analýzou vo všeobecnej rovine rozumieme rozbor určitej štruktúry, ktorej podstatou je rozčlenenie sledovaného celku na zložky jednoduchšie. Ide o prevod určitého javu - problematiky prvej pomoci na jeho základné prvky, pomocou ktorých môžeme tento jav bližšie spoznať a následne ho objasňovať a vysvetľovať. [2]

Historicko-porovnávacia analýza sleduje a porovnáva výučbu prvej pomoci, brannú výchovu a ochranu človeka za bežných rizík a mimoriadnych udalostí vo vývoji. Táto metóda teda spája dva základné aspekty - historický výskum a komparatívnu analýzu. Historický výskum je špecifický tým, že objekt jeho vedeckého záujmu tu a teraz neexistuje. Na rozdiel od empirických výskumov ho preto nemôžeme pozorovať alebo podrobiť experimentu. [6]

2. Vývoj výučby prvej pomoci na základných školách v ČR a SR

Pred rokom 1989, v období Československej federatívnej republiky, bola zaradená výučba problematiky prvej pomoci ako jedna z dôležitých tém v predmete branná výchova. V rámci povinných osnov bol v tomto predmete jednoznačne definovaný - štandardizovaný obsah i rozsah učiva prvej pomoci a výučbou prešli všetci žiaci základných (popr. Vyšších stupňov) škôl. Garantom toho, že celá populácia absolvovala vzdelanie v prvej pomoci s presne vymedzenými mantinelmi, bol štát.

Branná výchova bola predmetom silného dobového ideového podtextu a po roku 1989 sa z vyučovania takmer zo dňa na deň úplne vytratila. Branná výchova bola súčasťou školských osnov v súlade so zákonom o brannej výchove.[18] Tento zákon bol zrušený zákonom v roku 1991 [15]. Zo školského vzdelávacieho procesu bol odstránený celý predmet, vrátane užitočných tém, ktoré boli jeho súčasťou.

Doba po rozdelení Československej federatívnej republiky na dva autonómne štáty Českú republiku a Slovenskú republiku priniesla mnoho zmien, ktoré sa výrazne dotkli aj vzdelávania na základnom stupni. Po zrušení brannej výchovy, bolo zrejmé, že zo školských osnov spolu s brannou výchovou zmizli všetky témy, súvisiace s otázkami ochrany človeka pri mimoriadnych udalostiach. Je žiadúce, aby obyvateľstvo bolo týmito témami plošne vzdelávané, začlenené aby bola tematika do vzdelávania v rámci povinnej školskej dochádzky je najjednoduchšia a pravdepodobne aj najefektívnejšia cesta.

Prvým náznakom návratu bezpečnostnej problematiky do výučby bol v **Českej republike** pokyn Ministerstva školstva, mládeže a telovýchovy k začleneniu tematiky ochrany ľudí pri mimoriadnych udalostiach do vzdelávacích programov z roku 1999 [8]. V dôsledku rozsiahlych povodní bol existujúci pokyn aktualizovaný v roku 2003 [9] a dodatkom boli doplnené učebné texty. Texty obsahovali podklady pre výučbu štyroch základných tematických oblastí:[7]

- ochrana obyvateľstva,

- živelné pohromy,
- havárie s únikom nebezpečných látok,
- radiačné havárie jadrových energetických zariadení.

Základné témy sa opäť čiastočne začlenili do vzdelávacieho programu. V uvedenej skladbe sa však nevyskytujú témy prvej pomoci. Vzhľadom na zmenu systému kurikulárnych dokumentov (problematika ochrany ľudí za mimoriadnych udalostí obsiahnutá v rámcových vzdelávacích programoch), bola táto potreba zahrnutá ako úloha do Harmonogramu realizácie opatrení ochrany obyvateľstva do roku 2013 s výhľadom do roku 2020, ktorý je súčasťou materiálu Koncepcia ochrany obyvateľstva do roku 2013 s výhľadom do roku 2020 (schválená uznesením vlády z 25. februára 2008 c. 165). Na plnenie spomínanej úlohy vznikla medzirezortná pracovná skupina zložená z odborníkov z príslušných ministerstiev. Gescia bola stanovená Ministerstvu vnútra ČR v súčinnosti s Ministerstvom školstva, mládeže a telovýchovy ČR, Ministerstvom zdravotníctva ČR a Ministerstvom dopravy ČR. Skupina sa následne dohodla na spoločnom postupe vzhľadom k vzájomnému prelinaniu a úzkym súvislostiam medzi problematikami [14]

Od vzniku samostatnej **Slovenskej republiky** v roku 1993 oblasť civilnej ochrany obyvateľstva prešla dynamickým vývojom. Zákonom 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov bol v prvom rade vytvorený právny základ na zabezpečenie ústavného práva občanov spočívajúci v ochrane života, zdravia a majetku pred následkami mimoriadnych udalostí. Vzdelávanie v oblasti civilnej ochrany na základnom stupni bolo odsúvané na nižšie priečky dôležitosti, zmena nastala až po niekoľkých rokoch.

Výučba Prvej pomoci pre základné školy bola schválená od roku 1996 ako voliteľný predmet Mladý záchranár v rozsahu 33 hodín. Vznik tohto preventívneho vzdelávacieho predmetu bol historickým medzníkom v riešení prevencie úrazov a násillia u detí a dorastu v našej krajine.[20]

3. Aktuálny stav prvej pomoci vo vzdelávacom programe škôl

3.1 Stav v Českej republike

Základným východiskom pre reflexiu vzdelávanie pracovníkov škôl je platná legislatíva a záväzné vzdelávacie dokumenty škôl. Jedná sa najmä o Rámcový vzdelávací program pre základné vzdelávanie. [10] K povinnostiam škôl patrí zabezpečiť dve základné úlohy v tejto oblasti. Jednak sa jedná o poskytnutie prvej pomoci v prípade zdravotných ťažkostí či ohrozenia života žiakov a pracovníkov školy (§ 102, 103, 105) [16]. Druhou oblasťou je vzdelávať žiakov v poskytovaní prvej pomoci tak, aby získali kompetencie na poskytovanie prvej pomoci v praktickom živote.

Pre školy je záväzná časť zo školského zákona [17], kde v § 2 je uvedené: "Školy a školské zariadenia zaisťujú bezpečnosť a ochranu zdravia detí, žiakov a študentov pri vzdelávaní a s ním priamo súvisiacich aktivitách a pri poskytovaní školských

služieb a poskytujú žiakom a študentom potrebné informácie na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia. Ministerstvo ustanoví vyhláškou opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia detí, žiakov a študentov pri vzdelávaní v školách a školských zariadeniach a pri činnostiach súvisiacich."

Ďalším podstatným dokumentom je metodický pokyn Ministerstva školstva, mládeže a telovýchovy ČR na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia detí, žiakov a študentov v školách a školských zariadeniach zriaďovaných MŠMT. V metodickom pokyne sú riešené oblasti:

- predchádzanie rizikám,
- prvá pomoc a ošetrovanie,
- osobitné pravidlá pri určitých činnostiach,
- lyžiarsky výcvik.

Na prípravu procesu vzdelávania je pre školy zásadným dokumentom Rámcový vzdelávací program pre základné vzdelávanie, [10] ktorý vymedzuje záväzné rámce vzdelávania pre jednotlivé etapy. Rámcové vzdelávacie programy vychádzajú z novej stratégie vzdelávania, ktorá zdôrazňuje kľúčové kompetencie, ich previazanosť so vzdelávacím obsahom a uplatnenie získaných vedomostí a zručností v praktickom živote. Na základe rámcového vzdelávacieho programu sú vytvárané školské vzdelávacie programy, podľa ktorých sa uskutočňuje vzdelávanie na jednotlivých školách. Vzdelávanie v problematike prvej pomoci je začlenené v rámcových vzdelávacích programoch, preto musí byť následne zapracované aj do školského vzdelávacieho programu konkrétnej školy.

Problematika prvej pomoci je zakomponovaná najmä vo vzdelávacej oblasti Človek a zdravie. Zdravie človeka je chápané ako vyvážený stav telesnej, duševnej a sociálnej pohody. Je tvorené a ovplyvňované mnohými aspektmi, ako je štýl života, správanie podporujúce zdravie, kvalita medziľudských vzťahov, kvalita životného prostredia, bezpečia človeka atď. Pretože je zdravie dôležitým predpokladom pre aktívny a spokojný život a pre optimálnu pracovnú výkonnosť, stáva sa poznávanie a praktické ovplyvňovanie podpory a ochrany zdravia jednou z priorit základného vzdelávania. [10]

Vzdelávacia oblasť Človek a zdravie prináša základné podnety pre pozitívne ovplyvňovanie zdravia (poznatky, činnosti, spôsoby správania), s ktorými sa žiaci zoznamujú, učia sa ich využívať a aplikovať vo svojom živote. Vzdelávanie v tejto vzdelávacej oblasti smeruje predovšetkým k tomu, aby žiaci spoznávali sami seba ako živé bytosti, aby pochopili hodnotu zdravia, jeho ochrany aj hĺbku problémov spojených s chorobou či iným poškodením zdravia. Žiaci sa zoznamujú s rôznymi rizikami, ktoré ohrozujú zdravie v bežných aj mimoriadnych situáciách, osvojujú si zručnosti a spôsoby správania - rozhodovania, ktoré vedú k zachovaniu či posilneniu zdravia, a získavajú potrebnú mieru zodpovednosti za vlastné zdravie i zdravie iných. Ide teda z veľkej časti o poznávanie zásadných životných hodnôt, o postupné utváranie postojov k nim a o aktívne konanie v súlade s nimi. Pri realizácii tejto vzdelávacej oblasti je kladený dôraz predovšetkým na praktické zručnosti a ich aplikácie v modelových situáciách aj v každodennom živote školy.

Jedným z očakávaných výstupov u žiaka je, že prejavuje zodpovedné správanie v rizikových situáciách cestnej a železničnej dopravy, aktívne predchádza situáciám ohrozenia zdravia a osobného bezpečia, v prípade potreby poskytne adekvátnu prvú pomoc. Okrem uvedenej vzdelávacej oblasti Človek a zdravie sa téma prvej pomoci objavuje aj v ďalších oblastiach rámcového vzdelávacieho programu. Ako príklad možno uviesť vzdelávaciu oblasť Človek a príroda, kde vo vzdelávacom odbore Biológia možno nájsť v časti Biológia človeka medzi očakávanými výstupmi aplikáciu prvej pomoci pri poranení a inom poškodení tela [10].

3.2 Stav v Slovenskej republike

Štátny pedagogický ústav vymedzuje v rámci Štátneho vzdelávacieho programu prierezové témy na základnom stupni vzdelávania v súvislosti s problematikou bezpečnosti.

Prierezová téma Ochrana života a zdravia sa v základných školách realizuje prostredníctvom jednotlivých učebných predmetov ako aj samostatných organizačných foriem vyučovania – účelových cvičení. Ochrana života a zdravia integruje postoje, vedomosti a zručnosti žiakov zamerané na ochranu života a zdravia v mimoriadnych situáciách. Podobne pri pobyte a pohybe v prírode, ktoré môžu vzniknúť vplyvom nepredvídaných skutočností ohrozujúcich človeka a jeho okolie. Snahou je pripraviť každého jednotlivca na život v prostredí, v ktorom sa nachádza. Nevyhnutným predpokladom k tomu je neustále poznávanie prostredia prostredníctvom pohybu a pobytu v prírode. Prierezová téma sa zameriava na zvládnutie situácií vzniknutých vplyvom priemyselných a ekologických havárií, dopravnými nehodami, živelnými pohromami a prírodnými katastrofami. Zároveň napomáha zvládnuť nevhodné podmienky v situáciách vzniknutých pôsobením cudzej moci, terorizmom voči občanom nášho štátu. U žiakov by sa mal formovať vzťah k problematike ochrany svojho zdravia a života, tiež zdravia a života iných ľudí. K tomu je potrebné poskytnúť žiakom teoretické vedomosti, praktické poznatky, pomôcť im osvojiť si vedomosti a zručnosti v sebaochrane. Vyskoliť ich v poskytovaní pomoci iným v prípade ohrozenia zdravia a života, rozvinúť morálne vlastnosti žiakov, tvoriace základ vlasteneckého a národného cítienia, formovať predpoklady na dosiahnutie vyššej telesnej zdatnosti a celkovej odolnosti organizmu na fyzickú a psychickú záťaž náročných životných situácií. [12]

Prierezová téma realizovaná obsahom:

- riešenie mimoriadnych situácií – civilná ochrana,
- zdravotná príprava,
- pohyb a pobyt v prírode.

Zavedenie spomínaného voliteľného preventívno-bezpečnostného predmetu Mladý záchranár bol významným prínosom pre výučbu Prvej pomoci na základnom stupni. Pri návrhu predmetu sa vychádzalo z nevyhnutnej potreby kvalitatívne prispieť k dosahovaniu lepších výsledkov pri prevencii a v neposlednej rade i ochrany zdravia a života. Zameranie preventívno-bezpečnostného voliteľného predmetu rieši a posilňuje prevenciu pred negatívnymi javmi, ale aj kompetencie funkčnej gramotnosti,

vymedzené jedným jej typom –bezpečnostná gramotnosť. Súčasťou predmetu je praktické cvičenie – evakuácia školy a žiakov.

Voliteľný predmet Mladý záchranár je zameraný na riešenie aplikačných kognitívnych a praktických úloh v problematike prevencie a ochrany zdravia v priereze všetkých predmetov základnej školy v ISCED 2, ale aj pri mimoškolských aktivitách, vychádza z prieniku reálnych preventívno-bezpečnostných životných situácií do edukačného procesu. [20]

Predmet je zradený do výučby v 1. aj v 2. stupni základného vzdelávania. Rámcový obsah predmetu sa zameriava na štyri základné okruhy:

- Prevencia pred úrazmi
- Prvá pomoc
- Dopravná výchova
- Riziko otráv

Najprístupnejšou a najviac otvorenou cieľovou skupinou prípravy obyvateľstva sú práve deti a mládež, kde je pozornosť zameraná na organizovanie súťaže mladých záchranárov civilnej ochrany, do ktorej je každoročne zapojených približne 400 základných škôl. V spolupráci s Ministerstvom školstva SR boli zakomponované do súťažných disciplín prvky, ktoré rozvíjajú učivo “Ochrana človeka a prírody“ [3]

Záver

Vychádzajúc z uvedenej historicko-porovnávacej analýzy výučby problematiky Prvej pomoci na základnom stupni v Českej a Slovenskej republike možno konštatovať, že vývoj, podmienky výučby, ako aj snaha zefektívniť túto vzdelávaciu oblasť je takmer rovnaká.

Z legislatívnych dokumentov vyplýva, že škola má povinnosť zabezpečiť poskytnutie prvej pomoci žiakom i zamestnancom a vzdelávať v problematike prvej pomoci žiakov i zamestnancov. Preto je nevyhnutné, aby vzdelávanie v oblasti prvej pomoci bolo obsahovo prispôbené kontextu aktuálnych poznatkov v oblasti urgentnej medicíny. Oblasť urgentnej medicíny sa rovnako ako iné odbory rozvíja, je dôležité, aby vzdelávanie v tejto problematike neprebiehala jednorázovo, ale bolo opakované, napr. vo forme pravidelného doškolovania, aktualizácie poznatkov, zručností a pod..

Vedieť poskytnúť prvú pomoc inému človeku v situácii, keď je ohrozený jeho život alebo zdravie, by malo byť predmetom záujmu každého človeka. Každý z nás by teda mal mať vnútornú motiváciu k sebvzdelávaniu v tejto oblasti. U verejnosti, vo sfére osobného života, je možné nechať rozhodnutie o tom, či sa v tejto problematike vzdelávať, na osobnej zodpovednosti a uvedomelosti každého jedinca.

Referencie

- [1] GALL, M. D., GALL, J. P., & BORG, W. R. *Educational research: An introduction*. New York: Longman Publishing. 2003

- [2] JULÍNEK, S., et al. *Základy oborové didaktiky dějepisu*. Brno: PdF MU. 2004
- [3] *Koncepcia organizácie a rozvoja civilnej ochrany do roku 2015*, schválená uznesením vlády Slovenskej republiky č. 343 z 28. mája 2008
- [4] KOVÁČOVÁ, L. Bezpečnostné vzdelávanie na základnom stupni vzdelávania ako prostriedok vytvárania bezpečnostného povedomia, In: *Košická bezpečnostná revue*. Roč.4 , č. 2 (2014), s. 72-76.
- [5] KOVÁČOVÁ, L., VACKOVÁ, M. Applying Innovative Trends in the Process of Higher Education Security Personnel in Order to Increase Efficiency, In: *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. [on line] [cit.10-5-2017] dostupné na: <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1877042815023459>
- [6] MAŇÁK, J., ŠVEC, Š., & ŠVEC, V. *Slovník pedagogické metodologie. Pedagogický výzkum v teorii a praxi*. Brno: MU, Paido. 2005
- [7] Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy: *Ochrana člověka za mimořádných událostí - dodatek k učebním dokumentům pro základní školy, střední školy, speciální školy a vyšší odborné školy*. č. j. 13 586/03-22 ze dne 4. března 2003.
- [8] Pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných situací do vzdělávacích programů, č. j. 34 776/98-22, ze dne 4. května 1999.
- [9] Pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k začlenění tematiky ochrany člověka za mimořádných událostí do vzdělávacích programů, č. j. 12050/03-22 ze dne 4. března 2003.
- [10] Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Praha, leden 2016. Příloha č. 1 k Opatření ministryně školství, mládeže a tělovýchovy, kterým se mění Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, č. j. MSMT-28603/2015.
- [11] SWEETING, A. Doing comparative historical education research: problems and issues from and about Hong Kong. [in] K. Watson (Ed.), *Doing comparative education research. Issues and problems* Oxford: Oxford University, Symposium Books. 2001 (s. 225–243).
- [12] Štátny vzdelávací program pre základné školy, 2016, [online] [cit. 05-04-2017]. Dostupné na: <http://www.statpedu.sk/clanky/statny-vzdelavaci-program>
- [13] Trčková, P. a kol. Návrh koncepce vzdělávání pracovníků škol v problematice první pomoci. *Občanské sdružení ve škole i mimo ni*. ,2014. [online] [cit. 05-04-2017]. Dostupné na: <http://ppp.mimoni.cz/download/navrh-koncepce.pdf>
- [14] Usnesení vlády České republiky k začlenění tematik Ochrana člověka za mimořádných událostí, péče o zdraví a dopravní výchova do studijních programů pedagogických fakult č. 734 ze dne 5. října 2011.
- [15] Zákon č. 217/1991 Sb., o zrušení zákona č. 73/1973 Sb., o branné výchově, ve znění zákonného opatření předsednictva Federálního shromáždění č. 17/1976 Sb.
- [16] Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

- [17] Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů
- [18] Zákon č. 73/1973 Sb., zákon o branné výchově, ve znění pozdějších předpisů
- [19] Zákon č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov
- [20] *Základné školy a znalosti poskytovania prvej pomoci*, 2014, [online] [cit. 06-06-2017]. Dostupné na: <http://www.skolskyportal.sk/personalistika-vzdelavanie-vychova-vzdelavanie-vychova/zakladne-skoly-znalosti-poskytovania-prvej>

Autori

¹**Ing. Štěpán Kavan, PhD.** - Institute of Radiology, Toxicology and Civil Protection, Faculty of Health and Social Studies, University of South Bohemia, Boženy Němcové 54, 370 01, České Budějovice, Czech Republic, e-mail: stepan.kavan@email.cz .

²**Ing. Lucia Kováčová, PhD.** - University of Security Management in Košice, Institute of Humanities and Technological sciences, Košťova 1, 040 01 Košice, Slovak republic, e-mail: lucia.kovacova@vsbm.sk

³**PhDr. Helena Pavličiková, CSc.** - Department of Social Science, Faculty of Education, University of South Bohemia, Jeronýmova 10, 371 15 České Budějovice, Czech Republic, e-mail: pavlic@pf.jcu.cz of the first author